

završava radom pravnika i političara Karla Resslera, koji propituje perspektivu ideologije demokracije.

Fran Jurišić

Benoist de Sinety, *Treba dignuti glas: Prihvat migranata, poziv na hrabrost*. Zagreb: Isusovačka služba za izbjeglice, 2022.

Mons. Benoist de Sinety u ovoj se knjizi osvrće na fenomen (ne)prihvatanja izbjeglica i migranta u europskim društvima. Polazeći od vlastitoga iskustva župnika, zatim biskupijskoga vikara za pastoral mladih pa generalnoga vikara Pariza i, konačno, crkvenoga poslanika za migrante, Sinety problematizira odnos društva i Crkve spram siromašnih stranaca koji kucaju na naša vrata. Knjiga stoga predstavlja svojevrсни ispit savjesti i postavlja dijagnozu indiferentnosti i ravnodušnosti koje karakteriziraju suvremena zapadna društva. Naše promišljanje i djelovanje spram migranta, obrazlaže autor, uvjetovani su društvom obilja u kojem živimo, a koje nas čini ravnodušnim spram migranata, ili nas pak užasava perspektiva njihova dolaska među nas.

Izvorno objavljena 2018. godine u Francuskoj, knjiga je i dalje aktualna, posebno u hrvatskom kontekstu, budući da kroz našu državu od 2015. godine prolazi velik broj migranata, uz učestale slučajeve moralno upitnoga postupanja prema njima. Hrvatski prijevod nastao je marom s. Vesne Zovkić, koja je i sama svih ovih godina aktivna u pomaganju i promicanju prava izbjeglica i migranata. Knjigu je javno pohvalio i sâm papa Franjo, nazvavši ju "pravim draguljem". Predgovor hrvatskomu izdanju je pak napisao varaždinski biskup i predsjednik Odbora za migrante Hrvatske biskupske konferencije mons. Bože Radoš. Istaknuo je kako je u slučaju ove

knjige čitanje čin hrabrosti, jer ćemo se time "izložiti mišljenju koje nije u trendu i koje može kontaminirati naš trijezni stav o migrantima".

Sinety zapravo kroz čitavo djelo poziva na hrabrost u suočavanju s onime što nas kod migranata straši i provocira. Zamjećuje kako se migranata bojimo jer ih ne poznajemo, a bojimo ih se i upoznati jer predosjećamo da bi susret mogao biti neugodan. Nepojmljivo nam je da postoje osobe koje su poradi svojih bijednih životnih uvjeta spremne otisnuti se na opasno putovanje s imovinom koja stane u jednu vrećicu. Postojanje takvoga svijeta dovodi u pitanje moralnost društva blagostanja koje smo u Europi izgradili. Analizirajući to društvo, autor dolazi do zaključaka kako smo vlastiti život sveli na pitanje "kako", a zaboravili smo pitanje "zašto". Autoreferentno se koncentrirajući na stjecanje što većega blagostanja, zanemarili smo pitanje smisla takvoga života. Razvili smo bezuvjetno povjerenje u tehniku, koja može sve, i novac, koji je ključ svega, a ta iluzija dovela nas je do izbjegavanja kolektivne i osobne odgovornosti. To izbjegavanje tjera nas da mehanizme zaštite naših navodnih prava podižemo na sve višu razinu, do te mjere da nas brane od drugih ljudskih bića. S time je povezan i zaborav Boga i tradicionalnoga kršćanskoga gostoprimstva, pa je i socijalni nauk Crkve, koji je još i prije pape Franje glasno zagovarao prava migranata, u tradicionalno kršćanskim zapadnim društvima sve teže prihvatljiv.

Raskrinkavajući dekadenciju ljestvice vrijednosti, u kojoj su žute vijesti često postale važnije od sudbina ljudi, Sinety na više mjesta postavlja pitanje što će naši unuci misliti o nama. Naše se društvo razvija u smjeru koji se odriče vrijednosti na kojima je ono kroz povijest građeno. Veliki projekt ujedinjene Europe nastao je kako bi se nacije zajedničkim snagama borile za mir, pros-

peritet i zadovoljstvo svojih građana. Danas se sve više okrećemo autarkiji, zatvaramo granice, populistički se brinemo samo za svoje sunarodnjake. Crkva, zajedno s organizacijama civilnoga društva i ostalim dobronamjernim partnerima, u takvoj situaciji mora dignuti glas. Potrebna nam je moralna obnova, nova vjera u vlastite sposobnosti, ali i u sposobnosti drugoga i drukčijega. Naše se kršćanstvo kroz migrante testira, i pokazuje se je li riječ tek o formalnom naslovu ili o uvjerenju koje nas određuje. Nije moguće ostati indiferentan i indolentan spram toga pitanja. Nužno je biti hrabar i dignuti glas, snažno nas uvjerava Sinety.

Naše nije da dajemo lekcije, moraliziramo i drugima namećemo breme koje sami ne nosimo. Međutim, tamo gdje se politika ne uspijeva nositi s imigracijom, civilno društvo i Crkva imaju izuzetno važnu ulogu, naglašava Sinety. Ta je uloga najprije u točnom informiranju o migracijama, bez podržavanja opasne konfuzije između problema koji proizlaze iz samih migracija i problema koji su posljedica naše neuspješne integracijske politike. Migranti i tražitelji azila rijetko su kada izvor zala za koja ih optužujemo, ali to mogu postati kada ih prisiljavamo da žive u ilegalnosti zato što smo nesposobni pratiti ih i odbijamo reguliranje njihova statusa. Migrantsko se pitanje zapravo često postavlja na pogrešan način, tvrdi Sinety. Nije riječ toliko o tom jesmo li za ili protiv njihov prihvata, nego o tom da nam njihov dolazak bude prilika za samopropitivanje: kakav je svijet u kojem živimo i na koji način valja živjeti na njemu. To bi nas trebalo trgnuti iz kolektivne ravnodušnosti i učiniti odgovornijima i ozbiljnijima.

Vrijednost je ove knjige u tom što na argumentiran i razumljiv način, iz crkvene perspektive, progovara o fenomenu koji je jedna od najviše pola-

rizirajućih tema današnjice. U javnom diskursu o toj temi prevladavaju glasovi koji češće doprinose toj polarizaciji nego što nude rješenja i održive alternative. Nije se lako oduprijeti napasti moraliziranja ili ironiziranja, kojima se ideološki jaz produbljuje, a migranti postaju predmet prepucavanja. Sve je manje nade i u uspjeh pronalaženja konsenzusa među europskim državama o migracijskoj politici. U takvoj su situaciji glasovi poput ove knjige dragocjen podsjetnik kako se valja vratiti ključnim pitanjima. Umjesto da bude još jedno u nizu ideoloških bojnih polja, migrantsko je pitanje prilika da zastanemo i razmislimo kamo idemo, što želimo, kakva nas budućnost čeka. Sinety svjedoči iz vlastitoga iskustva kako je ljudima moguće pomoći da si ta pitanja postave i kroz njih redefiniraju svoje životne postulate. Svi možemo biti hrabriji te svoje riječi i djela oblikovati na plemenitiji i održiviji način.

Stanko Perica

Dominik Sedlar, *Razgovor*. Duplicato Media, 2022.

Nakon nasilja, ubojstava, prijevara i samih negativnosti s kojima smo opterećeni u stvarnom životu, film *Razgovor* osvježeno je za intelektualno promišljanje. Film je režirao Dominik Sedlar. Snimljen je 2022. u distribuciji Duplicato Media d.o.o., a traje 108 minuta. Inspiraciju je pronašao u jedinom susretu između Josipa Broza Tita i kardinala Alojzija Stepinca 4. lipnja 1945. kojega je transkript navodno nedavno pronađen. Tito i Stepinac akteri su povijesne epohe koja je ostavila duboki trag u hrvatskoj povijesti. Casper Philipsson kao Tito i Dylan Turner kao kardinal Stepinac izvrsno su dočarali susret tih dviju osoba.